

33 let SLOVENSKEGA EKOLOŠKEGA GIBANJA

ZVEZA EKOLOŠKIH GIBANJ SLOVENIJE – ZEG

Pisarna v Krškem: Cesta krških žrtev 53

GSM : 064 253 580

E-pošta: zogslo20@gmail.com

Spletna stran: <https://bistra.si/gospodarno-in-odgovorno>

www.zeg.si

Matična številka: 1679139

Številka: 125k /24

Datum: 13 . 10. 2024

RTV Slovenija

elektronski naslov mmc-ekipa@rtvslo.si

ZADEVA : Vprašanja za Tarčo o jedrski energiji

Zveza ekoloških gibanj Slovenije-ZEG, nevladna okoljska organizacija (ima status društva v javnem interesu po ZVO in stranke v postopku priprave CPVO NEPN) daje pisna vprašanja za oddajo Tarča, RTV – Televizija Slovenije v času referendumске kampanje o JEK 2 .

1

ZEG je pridobil , kot okoljska NVO - status MOPE, v zadnjih petih letih za :

- Gradnjo skladišča za visokoradioaktivne odpadke (VRO)
- Gradnjo odlagališča za srednje in nizko radioaktivne odpadke (NSRAO)
- Podaljšanje delovanja NEK do leta 2043

V več kot 33- letnem delovanju smo bili aktivni v vseh razpravah na MOPE na :

- Pripravi EKS
- Pripravi in sprejetju NEPN, NPVO, ZVO...

ZEG je bila vabljen in prisotna v razpravi na veliki večini razprav o energetske politiki in jedrski varnosti Slovenije. Bili smo prisotni tudi na letošnji razpravi Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor DZ RS , ki je obravnaval pobudo SDS o naslovu in vsebini referendumskega vprašanja ter zadnji seji odbora, ki naj bi obravnavala le datum (?) sklica posvetovalnega referenduma .

I. VPRAŠANJA Zveze ekoloških gibanj Slovenije-ZEG :

- Kaj bi pomenil vstop tujega zasebnega ali javnega kapitala v financiranje slovenske jedrske elektrarne, za varno, zanesljivo in dostopno oskrbo z elektriko?
- Ali Slovenija želi, potrebuje in zmora novo jedrsko elektrarno?

- Ali svetovna jedrska industrija potrebuje Slovenijo za postavitve jedrske elektrarne?
- Koliko bi bila naložba v razogljčenje do leta 2050 po scenariju OVE+JE višja od scenarija OVE, če se v naložbi OVE+JE upošteva tudi razgradnjo jedrskih objektov, gradnjo odlagališč NSRAO in VRAO ter finančno tveganje glede zavez po Zakonu o odgovornosti za jedrsko škodo? Upoštevati je treba, da odlagališča VRAO ni, zato se za JEK2 ne sme predvideti zgolj povečanje neobstoječega odlagališča.
- Prosimo za podatek o celotni naložbi (celotni stroški kapitala vključno s ceno kapitala) za JEK2, vključno z vsemi podpornimi sistemi, nujnimi za delovanje jedrskega objekta.
- Informativne ocene naložbe za JEK2 (preko noči) so med 10 in 20 milijardami €. JEK2 se nanaša zgolj na razogljčenje elektrike in bo dosegal približno 20 % celotne energetike, razogljčiti pa moramo celotno energetiko. Koliko bi stalo razogljčenje celotne energetike, v katerem je zajet JEK2 z deležem razogljčenja 20 %?
- Kakšni so načrtovani mehanizmi za zmanjšanje tveganja za slovenski proračun?
- Kako bo zagotovljeno, da bo tudi ponudnik elektrarne prevzel finančna tveganja zamud in prekoračitev stroškov?
- Koliko sredstev je bilo že porabljenih za projekt JEK2 (vključno z različnimi analizami, promocijskimi aktivnostmi, plačami itd.), od leta 2006 dalje.
- Mediji navajajo, da bo dogovor s Hrvati o sodelovanju pri JEK2 priložnost čezmejnega financiranja. Pišejo tudi, da bi NLB kreditirala gradnjo hrvaškega dela JEK2 oziroma čezmejno financirala velike infrastrukturne in energetske projekte v zameno za ureditev nerešenega vprašanja deviznih vlog hrvaških varčevalcev v Ljubljanski banki. Kaj bi pomenila ta povezava »skupnega reševanja nerešenih vprašanj NLB na Hrvaškem« in »gradnja jedrskega objekta« za zanesljivo in konkurenčno oskrbo Slovenije z električno energijo?
- Zakaj vsiljevati zastarelo tehnologijo jedrskega reaktorja? Zakaj ne bo JEK2 sodoben reaktor četrte generacije z zaprtim jedrskim gorivnim ciklom ali gorivno samooploditvijo, kot določeno v taksonomiji?
- Kako so finančne obveze iz taksonomije upoštevane v ekonomiki gradnje JEK2?
- Za JEK2 je predvideno mokro hlajenje s hladilnim stolpom na naravni vlek, višina hladilnega stolpa do 200 m. Predvideno je, da bo hladilni stolp vsako uro uparil toliko vode, kot jo je v dveh olimpijskih plavalnih bazenih, kar ni malo. Kakšen bo vpliv pare iz hladilnih stolpov na lokalne meteorološke razmere, saj je hladilni stolp vir vodne pare, ki se kot oblak dviga nad delujočim hladilnim stolpom?
- Kakšen bo vpliv obratovanja JEK2 na lokalne meteorološke razmere: oblačnost, megla, vidnost, relativna vlaga, padavine, zmanjšanje intenzitete in trajanje sončnega obsevanja, povečanje pogostosti pojava megle in težav v cestnem prometu v okolici hladilnih stolpov?
- Kakšno je stališče klimatologov na kvarni vpliv jedrskega objekta na podnebje?
- Kateri so pričakovani vplivi obratovanja JEK2 na okolje?
- Državni sekretar za nacionalni jedrski program je zagotovil, da se bo nova jedrska elektrarna prilagajala spremenljivi potrošnji in nestalnim obnovljivim virom z delovanjem v trapezu. Prosimo za predstavitev ekonomike JEK2 in cene električne energije ob obratovanju JEK2 v trapezu. Koliko se skrajša uporabna doba jedrske elektrarne ob delovanju v dnevnem trapezu in kako to vpliva na ekonomiko?
- Kako je predvideno prilagajanje obratovanja JEK2 z obnovljivimi viri (kompatibilnost)? Raba jedrske energije je po taksonomiji namreč dopustna le pod pogojem, da **olajšuje uporabo nestalnih obnovljivih virov energije in ne ovira njihovega razvoja.**

- Leta 2040, ko naj bi bil vključen JEK2, bo v EES še vedno vključen NEK, 7.000 MW sončnih elektrarn, vsaj 2.500 MW HE, vsaj 500 MW vetrnih elektrarn in drugi OVE. Kako je to združljivo? Bo določena prioriteta izklapljanja elektrarn ob viških v omrežju?
- Kakšna bo možnost in ekonomika uporabe jedrskih goriv v JEK2, pridobljenih iz recikliranja IG, ki je skladiščeno v suhem skladišču IG?
- Prosimo pojasnilo trditve predstavnikov investitorja, da je jedrska energija idealna kombinacija z obnovljivimi viri energije.
- Pred referendumom pričakujemo študijo ali analizo vsaj dveh scenarijev energetskega prehoda Slovenije. Objektivna primerjalna študija bi morala ovrednotiti oba scenarija razvoja elektroenergetskega sistema Slovenije (z novo jedrsko elektrarno in brez nje). Primerjalna študija mora zajeti scenarija **OVE** in **OVE+JE** (kot v NEPN), saj je naložba v zgolj JE, ki bo predmet referenduma, nepopoln torzo, neprimeren za energetske oskrbo in razogljičenje Slovenije. Kdaj bo javnosti predstavljena primerjava vsaj dveh scenarijev energetskega prehoda Slovenije?
- Zakaj načrtovati novo jedrsko elektrarno, če še niso izpolnjene zaveze varnega obratovanja obstoječe jedrske elektrarne (odlagališče NSRAO, odlagališče VRAO)?
- Po BHRNEK mora hrvaška stran končati s prevzemom in odvozom svojih radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva z lokacije NE Krško do leta 2025. Verjetno bodo Hrvati to prekršili kljub meddržavni pogodbi. Kolikšna je predvidena kazen za eklatantno kršitev meddržavne pogodbe BHRNEK (Zakon o ratifikaciji Pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo in Skupne izjave ob podpisu Pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (BHRNEK))?
- Po BHRNEK mora Hrvaška do januarja 2025 **končati s prevzemom** in odvozom radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva z lokacije NE Krško in ne **pričeti prevzemanje** NSRAO! Prosimo za obrazložitev posledic spremembe dikcije, obsega in datuma prevzemanja hrvaških radioaktivnih odpadkov »s ciljem premostitve začetka prevzemanja NSRAO z leta 2025 do začetka leta 2028«.
- V BHRNEK je določen datum **končanja prevzema in odvoza** radioaktivnih odpadkov ter izrabljenega jedrskega goriva z lokacije NE Krško, dve leti po koncu redne življenjske dobe, torej januarja 2025. Spremenjena dikcija določa zgolj začetek prevzemanja leta 2028 in ne določa konca prevzemanja, kar bi lahko pomenilo, da se Slovenija strinja, da hrvaška polovica RAO trajno ostane v Sloveniji. Ali sprememba dikcije pomeni bistveno spremembo meddržavnega sporazuma?
- Prosimo za pravno obrazložitev posledic kršitve BHRNEK.
- Ali in koliko bo hrvaški solastnik NEK finančno odgovoren do Slovenije, ker ne izpolnjuje pogodbe BHRNEK in ne bo odpeljal svoje polovice vseh RAO v pogodbeno določenem roku, do začetka leta 2025?
- Utemeljene so pripombe, da datum referenduma ni ustrezen, saj javnost ni primerno informirana. Pogosti so pozivi, da je treba referendum prestaviti. Predlagatelj ni objavil pravočasno ali pa sploh ni objavil nujnih informacij za posvetovalni referendum o izvedbi projekta JEK2 niti tega ni objavil GEN, zato ni pogojev za predlagano izvedbo referenduma.
- Še pred razpisom referenduma je padel na izvedbo JEK2 sum korupcije, na KPK sta prijavljena dva vidna pobudnika za referendum. Bi bilo zaradi suma korupcije primerno umakniti referendum, dokler se korupcijski postopek ne zaključi?

- Javnost ni seznanjena s ključnimi podatki o energetskega prehodu, referendum pa je že razpisan. Kako predlagatelj referenduma ocenjuje skladnost vsebinske in časovne dimenzije predstavitve ključnih podatkov s postulati Aarhuške konvencije, predvsem tistih v 6. členu in še posebej tistih v 7. členu Aarhuške konvencije in kako komentira kršenje Aarhuške konvencije?
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo MOPE je naročilo neodvisno študijo stroška obeh scenarijev: 100% OVE in OVE+JE. To študijo je izvajalec že poslal naročniku. Zakaj javnost ni seznanjena s to študijo? Zahtevajte, da študijo takoj predstavijo javnosti.
- Zakaj potrebujemo referendum, saj že resolucija ReDMRJE omogoča priprave na gradnjo JEK2?
- Referendumsko vprašanje vsebuje besedo »izvedba« (menda to ne pomeni izvedbe), »JEK2« (čeprav ni namenjen dokončni odločitvi o jedrski elektrarni), »ostali nizkoogljični viri« (čeprav niso mišljeni mali modularni reaktorji, temveč obnovljivi viri energije). Kakšen je skriti pomen nerazumljivega in zavajajočega referendumskega vprašanja?

Ekološki pozdrav

Vodja strokovne skupine pri ZEG
Matjaž Valenčič

Predsednik ZEG
Karel Lipič